

Handlingsplan
for
Fiskeplejen
2022

Lystfiskeri og fritidsfiskeri i Danmark

Lystfiskeri og fritidsfiskeri udøves til glæde for rigtig mange mennesker overalt ved de danske kyster, i vandløb og i søer. Danmark skal være attraktiv for både lystfiskere og fritidsfiskere – og turister – med fantastiske fiskevande kystnært og i ferskvand. Fiskeriet kan foregå på miljømæssige vilkår, og udgør en meningsfuld hobby, som giver livskvalitet. Handlingsplanen for Fiskeplejen understøtter udviklingen af et attraktivt lystfiskeri og fritidsfiskeri i Danmark.

Fiskeplejens formål og indhold

Formål Fiskeplejen har til formål at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene (§ 61 i lov om fiskeri og fiskeopdræt (fiskeriloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 21. marts 2019). Indsatsen omfatter udsætning af fiskeyngel, sættefisk og forbedring af fiskenes leveforhold (biotopforbedringer) samt foranstaltninger og forskning, der i øvrigt har betydning for den naturlige reproduktion, vækst mv. af fiskebestandene. Midlerne anvendes endvidere til administration og information om Fiskeplejen og fisketegnsordningen for lystfiskere og fritidsfiskere. Det er desuden muligt at anvende midlerne til kontrol med overholdelse af reglerne for lystfisker- og fritidsfiskertegn.

Med henblik på at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene indeholder Handlingsplanen for Fiskepleje 2022 projekter vedrørende udsætning af fisk, vandløbsrestaurering samt målrettede og konkrete forskningsprojekter, som medvirker til at fremme mulighederne for fiskeri og forbedre fiskenes gydeforhold og opvækstmuligheder.

Det er af stor betydning for den samlede Fiskepleje, at indsatsen ikke griber utilsigtet ind over for naturen og de vilde fiskebestande. Begreber som bærekapacitet (dvs. hvor mange fisk, der kan være på en given lokalitet), autenticitet (dvs. hvilke fiskearter er oprindeligt hjemmehørende i det pågældende område) og forsigtighedsprincippet (dvs. at udsætninger suspenderes pga. usikkerhed om f.eks. fiskenes genetiske oprindelse eller de miljømæssige effekter af udsætningerne), er vigtige værktøjer for at undgå, at fiskeudsætninger medfører skader på naturen og de vilde fiskebestande.

Aktiviteterne De ansvarlige for Fiskeplejen har siden starten i 1987 været opmærksomme på disse krav. Det vidensgrundlag, der er nødvendigt for Fiskeplejen sikres løbende gennem forskningsaktiviteter. Fiskeplejens opfattelse og praktiske gennemførelse af udsætninger er i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet, således at der ikke foretages udsætninger, der risikerer at resultere i utilsigtede forandringer af det naturlige miljø.

Fiskeplejens anvendelse af forsigtighedsprincippet er i overensstemmelse med målsætningen om mangfoldighed og naturbeskyttelse som opfølgning på Biodiversitetskonventionen. Forskning og overvågning er afgørende for arbejdet med at bevare og beskytte naturen.

Rådgivning Rådgivning om Fiskeplejen sker i Udvalget for Rekreativt Fiskeri, Ferskvandsfiskeri og Fiskepleje – det såkaldte § 7-udvalg. Udvalget er bredt sammensat af "brugere", dvs. lystfiskere, fritidsfiskere, bierhvervsfiskere og erhvervsfiskere. Desuden er Danmarks Naturfredningsforening, Landbrug & Fødevarer, Dansk Akvakultur og Kommunernes Landsforening repræsenteret samt de myndigheder, der er ansvarlige for fiskeri og natur- og miljøforhold, dvs. Miljøministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, herunder Miljøstyrelsen og Fiskeristyrelsen. Udvalget rådgiver om anvendelse af

fiskeplejemidlerne. Desuden drøftes, hvorledes hensynet til sunde fiskebestande varetages bredt i de øvrige dispositioner, der gennemføres i henhold til fiskeriloven. Herudover formuleres der ønsker til relevante miljøforanstaltninger mv.

Der er en bred erkendelse af, at Fiskeplejens formål om at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene ikke kan opnås alene ved udsætninger af fisk, hvorfor Fiskeplejen i høj grad også baseres på andre aktiviteter.

§ 7-udvalget bidrager via sin brede sammensætning til at formulere forventningerne til andre aktiviteter i samfundet, som berører fiskebestandene på samme måde, som samfundet i øvrigt har forventninger til Fiskeplejen.

Handlingsplanen for Fiskeplejen 2022 beskriver, hvilke midler der afsættes til bestandsophjælpning, tilskud til biotopforbedring (vandløbsforbedring), monitoring (undersøgelser i forbindelse hermed), rådgivning, forskning og administration.

Perspektiver

Flerårige
Handlings-
planer

Siden 2002 har Handlingsplaner på baggrund af drøftelser i § 7-udvalget været baseret på flerårige programmer inden for hele Fiskeplejens aktivitetsområde.

De prioriterede forskningsaktiviteter iværksættes løbende, og for de enkelte år er der balance mellem bestandsophjælpning, forskning og rådgivning. Kun de aktiviteter, der fortsættes/iværksættes i 2022, er beskrevet i detaljer i nærværende plan.

Det økonomiske grundlag og baggrund

Selv-
finansieret

Fiskeplejeordningen er selvfinansieret via indtægterne fra lystfisker- og fritidsfiskertegn.

Indtægterne fra lystfisker- og fritidsfiskertegn i 2022 forventes at beløbe sig til ca. 39,6 mio. kr. Derudover forventes tilbageførte, uforbrugte midler fra 2021 på knap 3 mio. kr.

Fiskeplejemidlerne kan anvendes til medfinansiering af aktiviteter udbudt af EU, f.eks. Interreg og Den europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond (EHFAF), i det omfang det er relevant i forhold til formålet med Fiskeplejen og i overensstemmelse med § 61 i Fiskeriloven.

Indtægter

Tabellen nedenfor viser udviklingen fra 2021 til 2022 i det økonomiske grundlag.

Indtægt i mio. kr.:	2021	2022
Lystfiskertegn	31,0	30,6
Fritidsfiskertegn	9,0	9,0
Overførte midler	4,0	2,9
Finanslovsmidler i alt:	44,0	42,5

Aktiviteter i 2022

Nye projekter I september 2019 blev der under Fiskeplejen afholdt et seminarmøde om Fremtidens Fiskepleje, hvor fiskeriets organisationer drøftede den hidtidige udvikling inden for fiskeplejen samt forslag til hvordan Fiskeplejen fortsat kan hjælpe med at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene. Med baggrund i bl.a. disse forslag, gennemføres der i perioden 2020-2022 en række nye forsknings- og undersøgelsesaktiviteter, ligesom en række nuværende aktiviteter fortsættes.

Vandløbs-restaurering Vandløbsrestaureringen har til formål at etablere eller forbedre vandrefiskenes passagemuligheder og gydeforhold i vandsystemer, således at den naturlige reproduktion forbedres. Siden 2012 har indtægterne fra Fisketegnet bidraget til kommunernes vandløbsrestaurering med 10 mio. kr. årligt via Hav-, Fiskeri- og Akvakulturudviklingsprogrammet. Denne ordning fortsættes i 2022.

Ud over bidrag til kommunernes vandløbsrestaurering, afsættes af fiskeplejemidlerne 500.000 kr. til mindre restaureringsprojekter, der gennemføres med indsats fra lokale fiskeriforeninger. Tilskud til disse mindre projekter skal hovedsageligt dække materialer.

Med baggrund i drøftelse i det rådgivende § 7-udvalg vil der desuden fortsat være åbenhed overfor, at midler afsat til bestandsophjælpning i enkelte vandløbssystemer i løbet af året vil kunne konverteres til vandløbsrestaurering.

Fiskepleje-konsulent Fiskeplejekonsulentordningen, der har til formål at yde rådgivning inden for hele det rekreative fiskeris område, videreføres. Fiskeplejekonsulentordningen blev fra 2009 forøget med 1½ årsværk. Et årsværk inden for Ferskvandsområdet, hvor konsulenten primært virker som katalysator i forhold til såvel kommuners som lystfiskeres arbejde med vandløbsrestaurering. Et ½ årsværk er afsat til særlig rådgivning inden for Marin Fiskepleje, og skal primært oplyse og rådgive fritidsfiskere om marine fiskeplejerelaterede emner i lokalområder og på regional plan.

Fiskepleje-Håndbog DTU Aqua har etableret en internetbaseret "Håndbog i Fiskepleje". Håndbogen opdateres løbende med den nyeste viden inden for fiskeplejerelaterede emner. Adressen er www.fiskepleje.dk.

Ferskvandsområdet

Udsætninger Den hidtidige Fiskeplejeindsats på ferskvandsområdet er gennemgået og videreføres i sin nuværende form, hvor bl.a. udsætningsplaner opfyldes, hvad angår yngel, ½-års og 1-års fisk. Mundingsudsætningerne vil også blive gennemført i hidtidigt omfang bortset fra i visse vestjyske vandløb.

Dambrugsfisk Anvendelsen af domesticerede ørred (dambrugsfisk) blev udfaset allerede i 2005, dvs. at alt udsætningsmaterialet nu er baseret på afkom af vildfisk.

Budget Nedenstående tabel viser det samlede aktivitetsbudget for ferskvandsområdet i 2021 og 2022.

Aktivitet	2021	2022
Bestandsophjælpning Laksefisk Søer	10,7 0,4	10,8 0,4
Ørred og Laks i alt:	11,1	11,2
Projekter	9,3	7,1
Vandløbsrestaurering:	0,5	0,5
Samlet indsats:	20,9	18,8

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 3 og 5.

Bestandsop-
hjælpning:
Laksefisk

Udsætningsaktiviteterne for ørred fortsættes i 2022 i deres nuværende form. Priserne på udsætningsmaterialet (ørred) er justeret lidt.

Udsætninger ifølge udsætningsplanerne (yngel, ½-års og 1-års) opfyldes. Mundingsudsætninger opfyldes bortset fra visse vestjyske vandløb. Ligeledes fortsættes de ekstra mundingsudsætninger ved Sjælland, Fyn og i Århus-bugten med uændret økonomisk omfang.

Anbefalingerne vedrørende udsætninger af laks opfyldes fortsat som foreskrevet i den reviderede Laksehandlingsplan (National forvaltningsplan for Laks, 2004).

Søer

De største ressourcer anvendes på udsætning af ørred, flodkrebs og gedder, nævnt efter økonomisk prioritet. Der foretages fortsat bestandsophjælpning i søer ned til 3 ha.

Vandløbs-
restaurering

Som tidligere nævnt bidrager Fiskeplejen til den forstærkede vandløbsindsats, som har til formål at forbedre eller genetablere fiskenes passagemuligheder og gydeforhold, i vandløb. Ordningen med en særlig "lystfiskerpulje" fra fiskeplejemidlerne fortsættes.

I samarbejde med Danmarks Sportsfiskerforbund og Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark afholdes kurser i Vandløbsrestaurering og elektrofiskeri.

Undersøgelser
& forsknings-
aktiviteter:

Igangværende og nye projekter:

- Revision af Planer for Fiskepleje i vandløbene fortsættes med den hidtidige ressource. Det vil sige, at den enkelte plan revideres med ca. 9-10 års intervaller.
- I forbindelse med lakseforvaltningsplanen undersøges gydebestande og -pladser med intervaller i de relevante lakseførende vandløb. Resultaterne herfra indgår i arbejdet med fastlæggelse af de årlige fangstkvoter.

- Havørredens marine liv (vandring og overlevelse) belyses ved hjælp af avanceret mærketeknologi. Der arbejdes i 2022 med fokus på smoltoverlevelse i forbindelse med udvandringen gennem den nedre del af Gudenåen samt interaktioner mellem sæler og havørred i Limfjorden.
- Projekt med fokus på laksefiskenes adfærd og produktion i forhold til vandløbshabitater og restaurering. Her belyses effekter af bl.a. gydeareal og -kvalitet, samt flaskehalse i forbindelse med vandringer.
- Undersøgelse af sæsonmigrationen hos fisk i lavvandede søer, herunder effekten af fugleprædation.
- Adfærd hos fisk i søer, med særlig fokus på gedder og søørred med inddragelse af 3-D-teknologi.
- Gydeforhold og migration af brakvandsaborrer og gedder ved hjælp af bl.a. mærkning og akustisk telemetri.
- Videreudvikling af "Søhåndbog".
- Der arbejdes fortsat med genetisk identifikation af danske ørredstammer og deres forekomst i kystnære områder, med henblik på at forbedre forvaltningen af arten.
- Status og udvikling i bækkørredbestande i større danske vandløb, herunder effekt af prædation, bl.a. belyst ved hjælp af vildtkameraer og overdækningsforsøg.
- Undersøgelse af den lokaløkonomiske værdi vedr. søfiskeri.
- Videreudvikling og promovning af den landsdækkende Fangstjournal, med fokus på bl.a. bestandsforvaltning m.v.

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 3.

Ål

Igangværende projekter:

- Moniteringen af glasålvandringen i en række vandløb fortsættes, ligesom undersøgelserne af ålens vækst og overlevelse på lokaliteter i forskellige vandløb og søer fortsætter.
- Undersøgelser af ålens populationsdynamik i ferskvand og saltvand.
- Monitering af udbredelsen af ålens svømmeblæreorm (*Anguillicola*).

Åleudsætninger skal medvirke til bestandsgenopretning i henhold til Rådets Forordning (EF) Nr. 1100/2007 om foranstaltninger til genopretning af bestanden af europæisk ål samt den danske åleforvaltningsplan. Fiskeplejen anvender ca. 0,75 mio. kr. til åleudsætninger i ferskvandsområder som bidrag til opfyldelse af åleforvaltningsplanen. Der forventes tilskud fra Den Europæiske Hav- og Fiskerifond på ca. 2,25 mio. kr. i henhold til bekendtgørelsen om fiskeri, natur og miljø.

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 3 og 4.

Marin Fiskepleje

Den hidtidige fiskeplejeindsats på havområdet fortsætter med fokus på levesteder for fisk i kystnære områder og med vægt på aspekter som bærekapacitet og miljøfaktorer, og hvordan disse influerer på vækst og overlevelse af juvenile fisk i forskellige opvækstområder. Der er endvidere fokus på levesteder for ål i de marine kystnære områder. Der foretages udsætninger af pighvar og skrubber på udvalgte lokaliteter. Det tilstræbes at udsætningsmaterialet så vidt muligt stammer fra moderfisk fra samme område. Der er igangsat et større samarbejde med lokale fritidsfiskere og andre interessenter for at skaffe tilstrækkelig med moderfisk til strygning af pighvar. Hvor det er muligt, indkøbes fiskeyngel fra kommercielle opdrætsanlæg så længe fiskeyngel lever op til de kriterier, der er udarbejdet for udsætningsfisk.

Habitatrestaurering med brug af muslinger har været anvendt med nogen succes i Nørre Fjord i Helnæs Bugten. Her har man undersøgt mulighederne for, at muslingebanker kan være med til at ophjælpe fiskebestandene lokalt. I de kommende år vil man dokumentere muslingebankers betydning og funktion for fisk og der udarbejdes en effektiv vurdering af metoderne til genetablering af muslingebanker i danske farvande. Genopretning af stenrev er en anden type af habitatrestaurering, som følges og monitoreres med indsats fra nøglefiskerprogrammet. I de kommende år vil der blive arbejdet videre med at forbedre og udvikle både metoder og fremgangsmåder i forbindelse med habitatrestaureringer. Hensigten er, at habitatrestaurering skal være et aktivt virkemiddel til at fremme fiskesamfundene i de kystnære områder.

Fangstregistrering Arbejdet vedrørende fangstregistrering blev i 2005 afløst af en mere stringent fangstregistrering foretaget af "nøgle-fiskere", dvs. udvalgte fiskere med hvem, det er aftalt, at der fiskes med bestemte redskaber på en forudbestemt position, og at fisketiden og fiskehyppigheden ligeledes er forudbestemt. Dette giver mere sammenlignelige data. Antallet af nøglefiskere og dermed steder, hvor der registreres fangster rundt omkring ved de danske kyster, er blevet væsentligt øget siden 2008. Der er p.t. ca. 90 nøglefiskere. Temperaturloggere er blevet sat ud i forbindelse med fangstredskaberne på de fleste stationer. Der er oprettet en database (KFish) for at holde styr på data og den enkelte fisker kan selv indtaste data og få overblik over egne fangster. Der er nu 15 års data tilgængelige og de første kvantitative indikatorer for miljøforholdene i de forskellige kystnære områder baseret på fiskeforekomster er blevet produceret. Disse fiskeindikatorer indgår i et samlet sæt indikatorer for kystnære fiskesamfund i hele det Baltiske område.

Budget Nedenstående tabel viser det samlede aktivitetsbudget for den marine fiskepleje i 2021 og 2022.

Aktivitet	2021	2022
Bestandsophjælpning	1,8	1,8
Projekter	1,5	1,8
Ål og helt i alt:	3,3	3,6
Køb af fisk	1,0	1,0
Projekter	3,0	3,0
Marine arter i alt:	4,0	4,0
Samlet indsats	7,3	7,6

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 4 og 5.

Udsætningsaktiviteter:

Ål & Helt Der foretages åleudsætninger i marine/brakvandsområder for i alt ca. 250.000 kr.

Heltudsætningerne fortsætter i det nuværende omfang i Limfjorden, Nissum Fjord og Ringkøbing Fjord, samt Randers Fjord.

Egentlige marine arter Der foretages enkelte bestandsophjælpende udsætninger. Da det tilstræbes at udsætningsmaterialet så vidt muligt stammer fra moderfisk fra samme område er der igangsat et større samarbejde med lokale fritidsfiskere, kommercielle fiskere og sportsdykkere for at skaffe tilstrækkelig med moderfisk. Der afsættes et fast maksimalt beløb til

indkøb af pighvar- og skrubbeyngel, der kan indkøbes fra kommercielle anlæg.

Undersøgelser
& forsknings-
aktiviteter:

Igangværende projekter:

- Bestandsophjælpning og administration.
- Fangstregistrering i de indre kystnære farvande (Nøglefiskerprojektet).
- Marine habitater med fokus på centrale opvækstområder for fladfisk.
- Ålens anvendelse af kystnære habitater.
- Kystnære muslingebanker – betydning for fiskefauna og potentialet ved habitatrestaurering.
- Migration og overlevelse af kystfisk i et dansk fjordsystem
- Garnfiskeri i fjorde, fangst, bifangst og monitorering.

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 4.

Basisdrift af Fiskeplejen

Budget

Det fremskrevne budget for basisdrift af fiskeplejen fremgår af tabellen nedenfor:

Aktivitet	2021	2022
Rådgivning Ferskvand	1,0	1,0
Rådgivning Marin	0,7	0,7
DTU Aqua i alt:	1,7	1,7
Porto, tryk og gebyrer	1,0	1,0
Fiskeristyrelsen – administration og kontrol af fisketegn	2,1	2,1
IT Systemdrift (Fiskeristyrelsen)	1,0	1,0
Fiskeristyrelsen i alt	4,1	4,1
Samlet basisdrift	5,8	5,8

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 2.

Basisdriftens omfang

Basisdriften vedrører hovedsageligt Fiskeristyrelsens betalinger for ydelser i forbindelse med administration og opkrævning af lyst- og fritidsfiskertegn.

Endvidere er rådgivning inden for både ferskvand og saltvand, samt den samlede administrative ressource i forbindelse med DTU Aqua's administration af udsætninger mv. henlagt under dette område.

Fisketegn betales via internettet på: www.fisketegn.dk. Denne mulighed kan benyttes både af den enkelte private indbetaler og af de udsalgssteder, der indgår aftale med. Betaling via internettet kan også ske med Mobile Pay. Der er endvidere fortsat mulighed for betaling via PBS. Betaling via girokort udfases og er nu kun muligt for fisketegnsbetalere, som tidligere har betalt via girokort. Det betyder, at der ikke længere findes girokort på posthuse og postbutikker til førstegangsbetalere.

Lystfiskere kan endvidere købe fisketegn på mobiltelefonen via et mobilt site – fisketegn.dk. Oplysning om det fiskerinumnummer, der tildeles ved betalingen, er tilstrækkeligt bevis for gyldigt fisketegn sammen med forevisning af legitimation.